

CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU

MONTENEGRO
STATISTICAL OFFICE

IZVJEŠTAJ

O IZVRŠENJU GODIŠNJEG PLANA ZVANIČNE STATISTIKE ZA 2024. GODINU

Podgorica, mart 2025. godine

SADRŽAJ

UVOD.....	4
1. REALIZACIJA GODIŠNJEG PLANA ZVANIČNE STATISTIKE ZA 2024. GODINU SA PREGLEDOM NAJVAŽNIJIH RAZVOJNIH PRIORITETA.....	8
1.1. REALIZACIJA ISTRAŽIVANJA UPRAVE ZA STATISTIKU.....	9
1.1.1. Sektor za makroekonomske statistike, nacionalne račune i cijene	9
1.1.2. Sektor statistike poljoprivrede, ribarstva, poslovnih statistika i životne sredine i šumarstva.....	12
1.1.3. Sektor socijalnih statistika i demografije	15
1.1.4. Sektor za informatičku obradu podataka	18
1.1.5. Sektor za koordinaciju statističkih izvora podataka	20
1.2. REALIZACIJA ISTRAŽIVANJA DRUGIH PROIZVOĐAČA ZVANIČNE STATISTIKE	23
1.2.1. Centralna banka Crne Gore.....	23
1.2.2. Ministarstvo finansija	23
1.2.3. Institut za javno zdravlje Crne Gore.....	23
1.2.4. Fond penzijskog i invalidskog osiguranja.....	23
1.2.5. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	23
1.3. ZAJEDNIČKA SARADNJA MINISTARSTVA FINANSIJA, CENTRALNE BANKE CRNE GORE I UPRAVE ZA STATISTIKU	24
2. DISEMINACIJA REZULTATA ZVANIČNE STATISTIKE.....	25
3. UPRAVLJANJE KVALITETOM U ZVANIČNOJ STATISTICI.....	27
4. OCJENA STANJA.....	28
4.1. DALJE UNAPREĐENJE INSTITUCIONALNE KOORDINACIJE ZVANIČNE STATISTIKE.....	28
4.2. JAČANJE SISTEMA ZVANIČNE STATISTIKE KROZ PUNU IMPLEMENTACIJU PLANIRANIH LJUDSKIH I PROSTORNIH KAPACITETA.....	28
4.3. NASTAVAK USKLAĐIVANJA SA STANDARDIMA EU I PREPORUKAMA MEĐUNARODNIH INSTITUCIJA I SARADNJE U OBLASTI ZVANIČNE STATISTIKE.....	28
4.4. DIGITALNA TRANSFORMACIJA STATISTIČKE PROIZVODNJE UZ UNAPREĐENJE IT BEZBJEDNOSTI	30
4.5. PROIZVODNJA RELEVANTNE, BLAGOVREMENE I VISOKOKVALITETNE ZVANIČNE STATISTIKE UZ PRIMJENU INOVATIVNIH IZVORA PODATAKA I TEHNOLOGIJA.....	31

PRILOG: Pregled statističkih istraživanja utvrđenih Godišnjim planim zvanične statistike za 2024. godinu

SPISAK SKRAĆENICA UPOTRIJEBLJENIH U IZVJEŠTAJU

ARS	Anketa o radnoj snazi
CAPI	Computer Assisted Personal Interviewing
CAWI	Computer Assisted Web Interviewing
CBCG	Centralna banka Crne Gore
CSPro	Census and Survey Processing System
EDAMIS	Electronic Data and Monitoring Information System
EU	European Union
EUROSTAT	Statistical Office of the European Union
EU-SILC	European Union Statistics on Income and Living Conditions
ESA 2010	European System of Accounts 2010
ESS	European Statistical System
EBS	European Business Statistics
ESSPROS	European Statistics on Statistics and Social Protection Systems
FAO	Food and Agriculture Organization
GFS	Government Finance Statistics
GSBPM	Generic Statistical Business Process Model
HICP	Harmonised Index of Consumer Prices
HICP-CT	Harmonised Index of Consumer Prices at constant tax rates
HPI	House Price Index
ICCS	International Classification of Crimes for Statistical Purposes
IESS	Integrated European Social Statistics
IFATS	Internal Foreign Affiliates Statistics
IOT	Input output table
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance
KD 2010	Klasifikacija djelatnosti 2010
MICS	Multiple Indicator Cluster Survey
NACE Rev.2	Nomenclature of Economic Activities Revision 2
NATO	North Atlantic Treaty Organization
NVO	Nevladina organizacija
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OHH	Owner Occupied Housing
SBS	Structural Business Statistics
SQL	Structured Query Language
PPP	Purchasing Power Parity
SDG	Sustainable Development Goals
SDMX	Statistical Data and Metadata Exchange
TEC	Trade by Enterprise Characteristics
TIC	Trade by Invoice Currency
UBR	Unemployment Benefit Recipients
UN	United Nations
UN-CTS	United Nations Classification by Trade and Statistics
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime
VPN	Virtual Private Network
WORM	Write Once, Read Many Times

UVOD

U skladu sa članom 26 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike¹, Uprava za statistiku je, u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, pripremila Izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2024. godinu. Ovim zakonom je propisano da poslove zvanične statistike vrše proizvođači zvanične statistike, i to: Uprava za statistiku, kao koordinator statističkog sistema, Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo finansija i još tri proizvođača zvanične statistike određenih Programom zvanične statistike 2024 - 2028. godina² i Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke Programa zvanične statistike za 2024 - 2028.godina³.

Realizacijom aktivnosti predviđenih Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu doprinosi se ostvarenju strateških i operativnih ciljeva definisanih Programom zvanične statistike 2024 - 2028. godina i Strategijom razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina.

Izvještaj o izvršenju Godišnjeg plana zvanične statistike za 2024. godinu sadrži pregled realizacije statističkih istraživanja, po statističkim oblastima, definisanih Odlukom o Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu⁴ i Odlukom o izmjeni Odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu⁵.

Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu bilo je planirano 200 istraživanja, od čega je realizovano 194 ili 97%. Tri statistička istraživanja nijesu realizovana (jedno u nadležnosti Instituta za javno zdravlje Crne Gore i dva u nadležnosti Uprave za statistiku), dok su tri djelimično realizovana. Od njih, jedno je u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, a dva statistička istraživanja su „zajednička” i za njihovu realizaciju su bili zaduženi Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore i Uprava za statistiku.

Za realizaciju aktivnosti utvrđenih Godišnjim planom, Upravi za statistiku je iz opštih prihoda budžeta, a u skladu sa Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, opredijeljeno 11.071.534,56 €, od čega je utrošeno 7.459.295,11 € ili 67,37%. Pored toga, iz IPA sredstava i ostalih donacija utrošeno je 362.553,40€. Dakle, ukupno utrošena sredstva Uprave za statistiku su iznosila 7.821.848,51€.

Za realizaciju dva statistička istraživanja, koja sprovodi Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje, planirao je i utrošeno 9.639,00 €. Ostali proizvođači zvanične statistike nijesu imali troškove u realizaciji istraživanja koja su u njihovoj nadležnosti.

Godišnjim planom statističke aktivnosti su podijeljene po statističkim domenima, tj. oblastima. U nastavku je dat kratak pregled njihove realizacije.

U oblasti makroekonomske statistike, nacionalnih računa i cijena ostvareni rezultati se odnose na:

¹ „Sl. list Crne Gore”, broj: 18/12 i 47/19

² „Sl. list Crne Gore”, broj: 122/23 od 29.12.2023. godine

³ „Sl. list Crne Gore”, broj: 120/24 od 17.12.2024. godine

⁴ „Sl. list Crne Gore”, broj:122/23 od 29.12.2023. godine

⁵ „Sl. list Crne Gore” broj: 120/24 od 17.12.2024. godine

- dalju harmonizaciju statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije i ispunjavanja zahtjeva koji su definisani završnim mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18. Statistika;
- objavljivanje rezultata obračuna godišnjeg Bruto nacionalnog dohotka za 2023. godinu;
- objavljivanje konačnih rezultata obračuna godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda za 2023. godinu po proizvodnoj metodi prema klasifikaciji djelatnosti KD 2010 (u skladu sa NACE Rev.2) i potrošnoj metodi prema potrošnim kategorijama, u tekućim i stalnim cijenama i ulančanim mjerama obima, kao i po prihodnoj metodi u tekućim cijenama, u skladu sa metodologijom Evropskog sistema nacionalnih računa (u daljem tekstu ESA 2010 metodologijom);
- objavljivanje preliminarnih podataka kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda za period I-III kvartal 2024. godine, u skladu sa ESA 2010 metodologijom, po potrošnoj metodi u tekućim i stalnim cijenama i ulančanim mjerama obima, kao i sezonski prilagođenih podataka;
- objavljivanje preliminarnih podataka kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda za period I-III kvartal 2024. godine, u skladu sa ESA 2010 metodologijom, po proizvodnoj metodi na nivou A10 sektora djelatnosti u tekućim i stalnim cijenama i ulančanim mjerama obima;
- kontinuiranu modernizaciju u dijelu slanja podataka EUROSTAT-u, kroz unaprijedenu platformu SDMX alata preporučenih od strane EUROSTAT-a, čime je obezbijeđeno slanje podataka nacionalnih računa bez upotrebe SDMX konvertora;
- nastavak rada na redovnim aktivnostima visoko usklađenog projekta "Pariteta kupovne moći" i dalje usklađivanje Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena sa međunarodnim standardima;
- kontinuiran rad na unapređenju statistike spoljnotrgovinske robne razmjene prema karakteristikama preduzeća (TEC) i prema faktornoj vrijednosti (TIC), predstavlja značajan iskorak u pogledu usklađivanja statistike spoljnotrgovinske robne razmjene sa međunarodnim standardima.

U oblasti statistike poljoprivrede, ribarstva, poslovnih statistika, životne sredine i šumarstva rezultati se, prevashodno, ogledaju u uspješno realizovanom Popisu poljoprivrede, koji je sproveden u periodu od 01.10 2024. do 01.12.2024. godine. Popis poljoprivrede je obuhvatio prikupljanje međunarodno uporedivih podataka o svim ključnim aspektima poljoprivredne proizvodnje: (i) broju poljoprivrednih gazdinstava, (ii) površini ukupno korišćenog poljoprivrednog zemljišta po kategorijama korišćenja, (iii) stočnom fondu po vrstama i kategorijama, (iv) licima koja učestvuju u poljoprivrednoj proizvodnji i drugim korisnim aktivnostima, (v) objektima za smještaj stoke, (vi) načinu skladištenja stajskog đubriva, (vii) primjeni stajskog i mineralnog đubriva, (viii) navodnjavanju, (ix) praksi upravljanja zemljištem, (x) mašinama i opremi, itd.

Cilj popisa poljoprivrede bio je prikupljanje tačnih, sveobuhvatnih i međunarodno uporedivih podataka koje će služiti kao osnova za donošenje strateških odluka u oblasti održive agrarne politike.

Takođe, realizacijom popisa poljoprivrede ispunjena je jedna od ključnih preporuka za Poglavlje 18. Statistika, čime se doprinosi procesu evropskih integracija.

Uprava za statistiku je, uz podršku Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, lokalnih samouprava, ali i naučne zajednice, uspjela da pripremi i realizuje najveću akciju u oblasti statistike poljoprivrede i time obezbijedi platformu za donošenje važnih odluka u oblasti poljoprivrede.

U oblasti socijalnih statistika i demografije ostvareni su sljedeći rezultati:

- Uprava za statistiku je, po prvi put, objavila saopštenje o indikatorima kriminaliteta, iako se podaci o kriminalitetu već duži niz godina prikupljaju za potrebe EUROSTAT-a i UNODC-a.
- Nastavljen je razvoj i testiranje aplikacije za CAPI metodu prikupljanja podataka na terenu u okviru Ankete o radnoj snazi (ARS).

U izvještajnom periodu, kroz različite oblike saradnje sa međunarodnim institucijama, postignut je viši nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU u oblasti zvanične statistike.

U prilog navedenom je i prva zvanična posjeta generalne direktorice EUROSTAT-a Crnoj Gori, u cilju podrške daljem radu na zatvaranju Poglavlja 18. Statistika.

Takođe, realizacijom međunarodnih projekata, sprovedeno je niz aktivnosti:

- Obuka statističara, kroz edukaciju o međunarodnim metodologijama i standardima. Na nivou statističkog sistema, tokom 2024. godine, zaposleni su učestvovali na 148 obuka, uključujući seminare, kurseve i sastanke organizovane od strane međunarodnih institucija. Takođe, tokom 2024. godine, dva zaposlena su prošla stručno usavršavanje na teme: Anketa o poslovnim tendencijama (Varšava, Poljska) i Statistika rada (Pirineji, Grčka).
 - Unapređenje zvanične statistike kroz implementaciju statističkih projekata u saradnji sa međunarodnim ekspertima. U okviru IPA 2019 višekorisničkog programa, tokom 2024. godine sprovedena je jedna misija u saradnji sa međunarodnim ekspertima, i to u oblasti ESSPROS statistike. U okviru ovog programa planirane su četiri misije, a posljednja je sprovedena u periodu od 29.01.2024. do 02.02.2024. godine. Generalno, ocijenjeno je da je projekat uspješno sproveden i da je u pogledu implementacije ESSPROS metodologije u Crnoj Gori ona visoko usaglašena. Uprava za statistiku prati sve važne projekte u okviru ESSPROS domena, uključujući podatke sa SDMX strukturom, metapodatke (Izvještaji o kvalitetu u ESQR strukturi), prve procjene glavnih ESSPROS indikatora, podatke o primaocima naknada za nezaposlene (UBR) itd.
- U okviru IPA 2022 višekorisničkog programa, tokom 2024. godine, sprovedene su četiri misije u saradnji sa međunarodnim ekspertima, i to u oblastima: Statistike državnih finansija, Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena, Pariteta kupovne moći i Statistike kvaliteta. Navedene misije su dio ugovora potpisanih sa međunarodnim ekspertima u okviru IPA 2022 višekorisničkog programa.
- Usavršavanje i unapređenje znanja i vještina kroz studijske posjete i kratkoročne misije međunarodnih eksperata. U okviru višekorisničkih programa IPA 2019 i IPA 2022, tokom 2024. godine sprovedena je jedna studijska posjeta i tri kratkoročne misije međunarodnih eksperata.

- Studijska posjeta za razmjenu iskustava o statistici ESSPROS-a sprovedena je u martu 2024. godine u Statističkom zavodu Slovenije. Glavni cilj ove studijske posjete bio je razmjena iskustava između dvije institucije na temu ESSPROS statistike.
- Sprovedene su kratkoročne misije međunarodnih eksperata u okviru priprema za sprovođenje popisa poljoprivrede. U periodu od 8-9. februara 2024. godine sprovedena je kratkoročna misija sa međunarodnim ekspertom na temu: "Finalizacija aplikacije za popis poljoprivrede, upitnika, metodologije, aplikacije za praćenje popisa, primanje i prenos podataka". Ova misija imala je za cilj pružanje pomoći i stručne ekspertize predstavnicima Uprave za statistiku u vezi sa:
 - (i) vrednovanjem neto prirasta i proizvodnje drvnih sortimenata u računu proizvodnje;
 - (ii) vrednovanjem uklanjanja u računu međufazne potrošnje;
 - (iii) vrednovanje šumarskih usluga u računima proizvodnje i intermedijarne potrošnje;
 - (iv) evekperimentalno dobijanje podataka o godišnjim otkupnim cijenama drvnih sortimenata, godišnjim troškovima šumarske proizvodnje i cijenama šumarskih radova po vrstama za raspoloživu vremensku seriju.

U periodu od 19-22. februara 2024. godine sprovedena je druga kratkoročna misija sa međunarodnim ekspertom na temu: "Finalizacija aplikacije za popis poljoprivrede, upitnika, metodologije, aplikacije za praćenje popisa, primanje i prenos podataka". Ova misija imala je za cilj pružanje pomoći i stručne ekspertize predstavnicima Uprave za statistiku u vezi sa:

- (i) poboljšanjem i testiranjem aplikacije za prikupljanje podataka Popisa poljoprivrede u CSPro;
- (ii) objašnjenjem koncepta praćenja za aplikaciju;
- (iii) objašnjenjem primanja podataka i prenosa podataka na server administracije;
- (iv) potencijalni rad i testiranje aplikacije za praćenje;
- (v) mogući rad i testiranje prijema podataka i prenosa podataka na server administracije.

U periodu od 11-13. juna 2024. godine sprovedena je kratkoročna misija sa međunarodnim ekspertom na temu: "Savjetovanje o okviru popisa poljoprivrede". Ova misija imala je za cilj pružanje pomoći i stručne ekspertize predstavnicima Uprave za statistiku u vezi sa završetkom upitnika i metodologije, što je uključivalo pregled pripremljenih upitnika i metodologije, kao i pregled promjena aplikacije i testiranje aplikacije. Nacrt aplikacije za prikupljanje podataka za Popis poljoprivrede je pripremljen nakon ove misije.

1. REALIZACIJA GODIŠNJEG PLANA ZVANIČNE STATISTIKE ZA 2024. GODINU, SA PREGLEDOM NAJVAŽNIJIH RAZVOJNIH PRIORITETA

Od ukupno 200 statističkih istraživanja planiranih Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu, realizovano je 194, tri su nerealizovana i tri djelimično realizovana.

Od 171 planiranih statističkih istraživanja koja su u nadležnosti Uprave za statistiku, realizovano je 169, a dva nijesu realizovana.

U nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike bilo je 27 statističkih istraživanja, od kojih je realizovano 25. Statističko istraživanje u nadležnosti Instituta za javno zdravlje Crne Gore nije realizovano, dok je istraživanje u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija djelimično realizovano.

Dva statistička istraživanja za čiju realizaciju su zadužene tri institucije Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore i Uprava za statistiku su djelimično realizovana. Detaljna obrazloženja data su u nastavku.

Tabela 1. Prikaz ukupnog broja planiranih, realizovanih i nerealizovanih statističkih istraživanja u 2024. godini

RB	Naziv proizvođača zvanične statistike	Planirana statistička istraživanja	Realizovana statistička istraživanja	Nerealizovana statistička istraživanja	Djelimično realizovana statistička istraživanja
1.	Uprava za statistiku	171	169	2	-
Ukupno (Uprava za statistiku)		171	169	2	-
2.	Centralna banka Crne Gore	15	15	-	-
3.	Ministarstvo finansija	3	3	-	-
4.	Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	2	2	-	-
5.	Institut za javno zdravlje Crne Gore	6	5	1	-
6.	Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	1	-	-	1
Ukupno (drugi proizvođači zvanične statistike)		27	25	1	1
7.	Zajednička istraživanja Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore i Uprave za statistiku	2	-	-	2
Ukupno (zajednička istraživanja MF, CBCG i Uprave za statistiku)		2	-	-	2
UKUPNO		200	194	3	3

Izvor: Uprava za statistiku

1.1. REALIZACIJA ISTRAŽIVANJA UPRAVE ZA STATISTIKU

Uprava za statistiku je realizovala 169 statističkih istraživanja, od ukupno 171 planiranih.

Nijesu realizovana:

- statističko istraživanje višestrukih pokazatelja (MICS) - zbog odlaganja sprovođenja popisa stanovništva, odloženo je sprovođenje MICS istraživanja i
- statističko istraživanje „Indeks cijena stambenih objekata u vlasništvu stanara“ (eng. *Owner Occupied Housing - OOH*) - zbog nedostatka adekvatnih administrativnih izvora podataka.

1.1.1. Sektor za makroekonomske statistike, nacionalne račune i cijene

Prema Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu, u sektoru za makroekonomske statistike nacionalne račune i cijene bilo je predviđeno sprovođenje 53 statistička istraživanja, od kojih je realizovano 52. Nije realizovano statističko istraživanje „Indeks cijena stambenih objekata u vlasništvu stanara“ (eng. *Owner Occupied Housing - OOH*).

U nastavku je dat pregled najvažnijih razvojnih prioriteta u sektoru za makroekonomske statistike nacionalne račune i cijene.

➤ Kontinuirana primjena ESA 2010 metodologije

Osnovni cilj statistike nacionalnih računa je izrada indikatora kojima se mjere rezultati ekonomske aktivnosti jedne zemlje, a koji se koriste za makroekonomske analize, kao i realno planiranje i uspješno realizovanje ekonomske politike. Tokom 2024. godine nastavljene su aktivnosti sa ciljem dalje harmonizacije statistike nacionalnih računa Crne Gore sa standardima Evropske unije i ispunjavanja zahtjeva koji su definisani završnim mjerilima za zatvaranje Poglavlja 18. Statistika i to:

- realizovana su sva planirana istraživanja koja se odnose na makroekonomske statistike i nacionalne račune shodno Godišnjem planu i Kalendaru objavljivanja statističkih podataka;
- u skladu sa ESA 2010 programom za transmisiju podataka, EUROSTAT-u su dostavljeni podaci o Bruto domaćem proizvoda uz korišćenje SDMX formata bez upotrebe konvertora. Pri tome, EUROSTAT je tokom 2024. godine definisao nove forme (template) za transmisiju podataka glavnih agregata statistike nacionalnih računa i isti se primjenjuju od decembra 2024. godine;
- u kontinuitetu se sprovode aktivnosti na implementaciji ESA 2010 metodologije nacionalnih računa;
- proizvedeni su podaci o uvozu i izvozu na godišnjem i kvartalnom nivou po detaljima EU institucija, shodno ESA2010 programu transmisije u tekućim i stalnim cijenama, kao i u ulančanim mjerama obima za period od 2006. godine, zaključno sa 2023. godinom;
- proizvedeni su podaci o uvozu i izvozu na kvartalnom nivou po detaljima EU institucija, shodno ESA2010 programu transmisije u tekućim i stalnim cijenama, kao i u ulančanim mjerama obima za vremensku seriju od I do III kvartala 2024. godine;

- nastavljen je rad na eksperimentalnom obračunu kvartalnog BDP-a po prihodnom metodu;
- nastavljen je rad na kompilaciji tabela ponude i upotrebe;
- definisan je radni plan za dalja metodološka unapređenja obračuna BDP-a, koji će se realizovati tokom 2025. i 2026. godine, a uz podršku IPA 2022 višegodišnjeg projekta.

➤ **Unapređenje integrisanog sistema za kompilaciju tabela ponude i upotrebe i input-output tabela (IOT) u formi matičnog prikaza proizvodnog procesa ekonomije po proizvodima i djelatnostima**

Uz podršku IPA 2019 višekorisničkog programa pripremljene su balansirane tabele ponude i upotrebe za 2017. i 2018. godinu.

➤ **Uspostavljanje sistema za razvoj statistike godišnjih nefinansijskih sektorskih računa**

Uz podršku IPA 2022 višekorisničkog programa definisan je plan rada na uvođenju statistike godišnjih nefinansijskih sektorskih računa, sa fokusom na unapređenju obračuna distributivnih transakcija (naknade zaposlenima i dohodak od vlasništva) i proširenju vremenske serije eksperimentalnih podataka za period od 2021. do 2023. godine.

➤ **Uspostavljanje sistema za razvoj statistike državnih finansija u skladu sa ESA 2010 zahtjevima**

Uprava za statistiku, kao koordinator sistema zvanične statistike, u saradnji sa Ministarstvom finansija i Centralnom bankom Crne Gore, nastavila je rad na uspostavljanju redovne proizvodnje podataka iz oblasti statistike državnih finansija kroz aktuelni IPA 2022 projekat. Naime, implementacijom IPA 2022 MB - Grant Ugovor: SP1.1 - Državne finansije i Javni deficit i dug, koordinira Uprava za statistiku, a koaplikanti na projektu su Ministarstvo finansija i Centralna banka Crne Gore.

Shodno konceptu projekta, formirana je radna grupa sa predstavnicima sve tri institucije koja radi na aktivnostima obračuna i implementaciji podataka statistike državnih finansija, shodno radnom planu koji je pripremljen uz podršku dodijeljenog eksperta.

Pri tome, Uprava za statistiku je, u saradnji sa Ministarstvom finansija i Centralnom bankom Crne Gore, u maju 2024. godine, po prvi put isporučila EUROSTAT-u raspoložive preliminarne podatke statistike državnih finansija (GFS) za vremenski period 2013-2016. godina. Isporučeni podaci predstavljaju rezultate prethodne IPA 2017 podrške, kojom je koordiniralo Ministarstvo finansija, kao zvanični proizvođač statistike državnih finansija.

➤ **Statistika robne razmjene**

U oblasti statistike spoljne trgovine robama, nastavljen je rad na daljoj harmonizaciji sa međunarodnim standardima. Redovni mjesečni setovi podataka o spoljnotrgovinskoj razmjeni robama dostavljaju se EUROSTAT-u putem EDAMIS-a, u skladu sa definisanim formatom za dostavljanje podataka (*Doc Met 400*), uz kontinuirano sprovođenje svih redovnih aktivnosti.

U cilju dalje harmonizacije sa EU standardima, radi se na daljem unapređenju statistike spoljnotrgovinske robne razmjene, prema karakteristikama preduzeća (TEC) i prema fakturnoj vrijednosti (TIC). Podaci o spoljnotrgovinskoj razmjeni prema fakturnoj vrijednosti za referentnu 2023. godinu su dostavljeni EUROSTAT-u. Takođe, pripremljeni su i dostavljeni zahtijevani setovi podataka o statistici spoljnotrgovinske razmjene prema karakteristikama preduzeća za referentnu 2022. godinu, koristeći novi format za dostavljanje podataka putem EDAMIS-a.

Pored toga, u okviru statistike spoljne trgovine robama, ostvaren je napredak u dijelu Indeksa jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza roba. Pored godišnjih podataka, u 2024. godini započeta je obrada i publikovanje ovih podataka na kvartalnom nivou.

➤ Statistika cijena

U oblasti statistike cijena:

- realizovano je ukupno osam istraživanja, od kojih je šest redovnih i dva probna istraživanja;
- nastavljen je rad na daljem usklađivanju ove statistike sa međunarodnim standardima. Harmonizovani indeks potrošačkih cijena (HICP) i paritet kupovne moći (PPP) su u velikoj mjeri usklađeni sa standardima EU. U posmatranom periodu sve planirane aktivnosti u oblasti Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena i Pariteta kupovne moći realizovane su definisanom dinamikom, uz podršku projekta IPA 2022 višekorisničkog programa. Ažurirane su detaljne radne metodologije (HICP/PPP inventory) za oba istraživanja korišćenjem ESS Metadata Handler-a;
- nastavljen je rad na uvođenju Harmonizovanog indeksa potrošačkih cijena u stalnim poreskim stopama (HICP-CT), kao i na uvođenju Indeksa tržišnih cijena stambenih objekata (HPI), uz planiranu ekspertsku pomoć u okviru IPA 2022 projekta. Naime, obračunati su harmonizovani indeksi potrošačkih cijena u stalnim poreskim stopama za period od 2020. do 2024. godine i isti su dostavljeni EUROSTAT-u na validaciju;
- izrađene su korespondente tabele za indeks potrošačkih cijena i harmonizovani indeks potrošačkih cijena, u skladu sa novom COICOP 2018 klasifikacijom, pri čemu je izvršena realokacija pondera za kompletnu vremensku seriju kao i za listu administrativnih cijena;
- u okviru istraživanja indeksa proizvođačkih cijena, indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda za izvoz i indeksa cijena industrijskih proizvoda iz uvoza, u posmatranom periodu izvršena je implementacija bazne 2021. godine za varijable koje se dostavljaju EUROSTAT-u.

➤ Kratkoročne poslovne statistike

Statistika kratkoročnih indikatora je visoko usklađena sa standardima/zahtjevima EU. U oblasti statistike kratkoročnih indikatora (industrija, građevinarstvo, unutrašnja trgovina i ostale usluge):

- realizovana su sva planirana istraživanja shodno Godišnjem planu statističkih istraživanja i Kalendaru objavljivanja statističkih podataka;
- uz podršku IPA 2022 višekorisničkog programa, nastavljeno je usklađivanje sa EBS Regulativom (EU) 2019/2152;

- nastavljen je rad na poboljšanju kvaliteta istraživanja, u skladu sa Kodeksom prakse Evropske statistike (metadata i izvještaji o kvalitetu);
- nastavljen je rad na harmonizaciji sa međunarodnim standardima;
- zahtijevani setovi podataka se redovno dostavljaju EUROSTAT-u, u propisanoj formi i prema unaprijed definisanim rokovima;
- izvršena je implementacija bazne 2021. godine za varijable koje se dostavljaju EUROSTAT-u za sve domenske statistike (industrija, građevinarstvo, trgovina i usluge);
- u statistici ostalih usluga ostvaren je napredak kroz unapređenje seta podataka koji se dostavljaju EUROSTAT-u. Mjesečni podaci za sektore HTNXX, H, I55, I56, J, L, M_STS, M69, M702 i N su, u aprilu 2024. godine, prvi put proslijeđeni EUROSTAT-u u zahtijevanom SDMX formatu putem EDAMIS web portala. Pored toga, mjesečne serije podataka za varijablu EMPL za sektor HTNXX, takođe su proslijeđeni EUROSTAT-u u zahtijevanom SDMX formatu, putem EDAMIS web portala.

➤ Statistika investicija u osnovna sredstva

U statistici investicija u osnovna sredstva je nastavljen rad na:

- realizaciji probnog kvartalnog istraživanja o investicijama u osnovna sredstva i
- poboljšanju kvaliteta istraživanja u skladu sa Kodeksom prakse evropske statistike (metadata i izvještaji o kvalitetu).

1.1.2. Sektor statistike poljoprivrede, ribarstva, poslovnih statistika i životne sredine i šumarstva

Prema Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu, u sektoru statistike poljoprivrede, ribarstva, poslovnih statistika i životne sredine i šumarstva bilo je predviđeno sprovođenje 73 statistička istraživanja. Dva od njih planirana su od strane Odjeljenja za međunarodnu saradnju i evropske integracije te Odsjeka za nacionalnu koordinaciju statističkih izvora podataka, a odnose se na oblast životne sredine i višedomenskih statistika. Sva planirana statistička istraživanja su realizovana.

U nastavku je dat pregled najvažnijih razvojnih prioriteta u sektoru statistike poljoprivrede, ribarstva, poslovnih statistika i životne sredine i šumarstva.

➤ Strukturalna statistika poljoprivrede

U sklopu strukturalne statistike poljoprivrede, za potrebe sprovođenja Popisa poljoprivrede u 2024. godini, u skladu sa novim zakonodavnim okvirom EU (Regulativa (EU) 2018/1091, Regulativa (EU) 2018/1874 i Regulativa (EU) 2021/2286), pripremljeni su upitnici, metodološko uputstvo, aplikacija za prikupljanje podataka (CAPI metod), aplikacija za monitoring, kao i ostala dokumentacija. Formirane su Komisija za pripremu, organizaciju i realizaciju Popisa poljoprivrede i Popisna komisija za sprovođenje Popisa poljoprivrede. Takođe, usvojen je Zakono o popisu poljoprivrede za 2024. godinu⁶. Sproveden je probni popis poljoprivrede u julu 2024. godine, kao i popis poljoprivrede u periodu od 01.10.2024. godine do 01.12.2024. godine.

⁶ "Sl. list Crne Gore", broj: 77/2024 od 5.8.2024. godine.

Vođeni principima ekonomičnosti troškova i smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica sa Popisom poljoprivrede u 2024. godini, sprovedena su i godišnja istraživanja: Ostvareni prinosi kasnih usjeva, voća i grožđa i Istraživanje o brojnom stanju stoke i živine u 2024. godini.

Za prikupljanje podataka u Popisu poljoprivrede 2024 korišćen je CAPI metod. Aplikacija za prikupljanje podataka je razvijena u programskom jeziku CPro. Korišćenje programskog jezika CPro omogućilo je uključivanje logičkih i računskih kontrola u samu aplikaciju za unos, što je omogućilo visok kvalitet prikupljenih podataka.

Za transfer podataka sa laptopova u SQL bazu podataka razvijena je aplikacija korišćenjem programskog jezika *Python*. Isti programski jezik korišćen je i za razvoj web aplikacije za monitoring proces prikupljanja podataka. Korišćenje programskog jezika *Python*, kao inovativne tehnologije, omogućilo je da se skрати vrijeme prikupljanja podataka kao i da se dobiju podaci boljeg kvaliteta kroz monitoring čitavog procesa prikupljanja.

➤ **Statistika stočarstva**

Realizovana sva istraživanja u oblasti statistike stočarstva. Unapređeno je prikupljanje podataka CAPI metodom (Istraživanje o brojnom stanju stoke i živine u 2024. godini).

➤ **Statistika biljne proizvodnje**

Realizovana su godišna istraživanja usklađena sa Regulativom (EU) 543/2009. Takođe, unaprijeđena je metoda prikupljanja podataka, primjenom CAPI metode.

➤ **Statistika organske proizvodnje**

U oblasti statistike organske proizvodnje realizovane su sve aktivnosti definisane Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu. Konačni podaci statistike organske proizvodnje za 2023. godinu dostavljeni su EUROSTAT-u, u skladu sa Priručnikom o statistici organske proizvodnje, u junu 2024. godine, putem EDAMIS web portala i isti su prošli uspješnu validaciju od strane EUROSTAT-a. Podaci su u skladu sa Regulativama (EU) 834/2007 i 889/2008, kao i sa *ESS Agreement on Organic Production Statistics* (koji je stupio na snagu 2022. godine).

Konačni podaci o statistici organske proizvodnje se objavljuju na zvaničnoj web stranici Uprave za statistiku i EUROSTAT-a od 2016. godine.

➤ **Agroekološka statistika (promet pesticida)**

U oblasti agroekološke statistike realizovana su sva istraživanja definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu. U oblasti agroekološke statistike (promet pesticida), u decembru 2024. godine EUROSTAT-u su dostavljeni konačni podaci iz Istraživanja o prometu pesticida za 2023. godinu, u skladu sa novim zahtjevima za prenos podataka. Podaci su u skladu sa Regulativom (EU) 1185/2009 o statistici pesticida i izmijenjenom Uredbom (EU) 2021/2010 od 17.11.2021. godine u pogledu liste aktivnih supstanci.

Preliminarni podaci o prometu pesticida za 2023. godinu su objavljeni u Statističkom godišnjaku 2024. godine. Početkom 2025. godine biće objavljeni konačni podaci za 2023. godinu, nakon

sprovedene validacije EUROSTAT-a, na zvaničnoj internet stranici EUROSTAT-a i Uprave za statistiku.

Konačni podaci o prometu pesticida se objavljuju na zvaničnoj internet stranici Uprave za statistiku i EUROSTAT-a od 2017. godine.

➤ **Statistika ribarstva**

U oblasti statistike ribarstva realizovana su sva istraživanja definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu. Podaci se redovno dostavljaju EUROSTAT-u i FAO-u. Za istraživanja iz oblasti statistike ribarstva postignut je napredak koji je pozitivno ocijenjen od strane EUROSTAT-a (ocjena "niska usklađenost" je unaprijeđena u ocjenu "srednja usklađenost").

➤ **Agromonetarna statistika**

Nastavljena je dalja harmonizacija ekonomskih računa u poljoprivredi, u dijelu sistema za obračun prve i druge procjene u poljoprivredi, na bazi raspoloživih izvora, a u skladu sa Regulativom (EU) 134/2004.

➤ **Godišnja poslovna statistika**

Godišnja poslovna statistika koja se odnosi na Strukturnu poslovnu statistiku (SBS) i Unutrašnju statistiku stranih filijala (IFATS) je realizovana u skladu sa Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu. EUROSTAT-u su dostavljeni konačni podaci u predviđenom roku. Ovi podaci su prvi put poslani u SDMX formatu, putem EDAMIS web portala a u skladu su sa Regulativama (EU) 2019/2152 i 2020/1197.

➤ **Statistika energetike**

Sva istraživanja iz oblasti statistike energetike, definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu su realizovana. Godišnje statistike energetike, kao i statistika cijena energenata su u potpunosti usklađene sa EU regulativama u oblasti energetske statistike. U energetskim bilansima su obuhvaćeni svi relevantni energenti koji se proizvode i troše u Crnoj Gori. Zahtijevani setovi podataka na mjesečnom, polugodišnjem i godišnjem nivou su u redovnoj dinamici dostavljeni EUROSTAT-u putem EDAMIS web portala, uz kontinuirani rad na redovnim aktivnostima.

➤ **Statistika saobraćaja**

Sva istraživanja iz oblasti statistike saobraćaja definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu su realizovana. Statistika saobraćaja je u potpunosti usklađena sa evropskim zakonodavstvom, tako da je:

- statistika željezničkog saobraćaja u skladu sa Regulativama (EU) 91/2003 i 2018/643;
- statistika vazdušnog saobraćaja u skladu sa Regulativom (EU) 437/2003;
- statistika teretnog drumskog saobraćaja u skladu sa Regulativama (EU) 1172/98 i 70/2012;

- statistika pomorskog saobraćaja u skladu sa Direktivama (EU) 2009/42 i 2012/186 i
- statistika bezbjednosti u saobraćaju u skladu sa Odlukom (EU) 93/704.

Nastavljen je rad na unapređenju prikupljanja podataka i većem korišćenju administrativnih podataka. Zahtijevani setovi podataka su u redovnoj dinamici dostavljeni EUROSTAT-u, putem EDAMIS web portala.

➤ **Statistika turizma**

Sva istraživanja iz oblasti statistike turizma, definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu su realizovana. Statistika turizma je visoko usklađena sa evropskim zakonodavstvom, tj. sa Regulativama (EU) 692/2011 i 1051/2011.

➤ **Statistika životne sredine - statistika otpada**

Istraživanja iz oblasti statistike otpada realizovana su u skladu sa Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu.

➤ **Statistika životne sredine - statistika voda**

U oblasti statistike voda realizovana su sva istraživanja definisana Godišnjim planom zvanične statistike za 2024. godinu. EUROSTAT-u su dostavljeni podaci putem zajedničkog OECD/EUROSTAT upitnika o unutrašnjim vodama (*Join OECD/EUROSTAT questionnaire on inland waters JQ - IW*) za 2023. godinu.

➤ **Statistika životne sredine - računi u životnoj sredini**

U cilju pripreme Računa sektora ekoloških dobara i usluga (*Environmental Goods and Services Sector accounts*) po prvi put je sprovedeno probno Istraživanje o investicijama za zaštitu životne sredine. Za navedeno istraživanje pripremljeni su upitnik, metodološko uputstvo i uzorak.

1.1.3. Sektor socijalnih statistika i demografije

Prema Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu, u sektoru socijalnih statistika i demografije bilo je predviđeno sprovođenje 45 statističkih istraživanja, od kojih je realizovano 44. Nije realizovano statističko istraživanje višestrukih pokazatelja (MICS) - zbog odlaganja sprovođenja popisa stanovništva, odloženo je sprovođenje MICS istraživanja.

U nastavku je dat pregled najvažnijih razvojnih prioriteta u sektoru socijalnih statistika i demografije.

➤ **Popis stanovništva, domaćinstava i stanova**

Popis stanovništva, domaćinstava i stanova realizovan je na teritoriji Crne Gore u periodu od 03.12.2023. do 30.12.2023. godine, po metodologiji koja je usklađena sa međunarodnim standardima i nacionalnom zakonodavstvom.

Aktivnosti Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova koje su realizovane tokom 2024. godine su:

- objavljeni preliminarni podaci na osnovu rezultata sumiranih u obrascu *P-8: Raspored popisivača i prvi rezultati na nivou popisnih krugova*;
- organizovano i sprovedeno postpopisno istraživanje;
- uspješno realizovane pripreme za unos podataka popisa, i to:
 - (i) priprema IT infrastrukture za unos podataka;
 - (ii) finalno testiranje aplikacije za unos podataka;
 - (iii) odabir operatera za unos putem javnog oglasa, kao i njihova obuka;
 - (iv) priprema organizacione strukture za unos podataka kroz definisanje „Pravila za unos i obradu podataka“ kao internog akta.
- izvršen unos podataka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova:
 - (i) 120 operatera je tokom tri mjeseca završilo unos podataka popisa;
 - (ii) kontrola unosa podataka je vršena od strane 16 kontrolora zaposlenih u Upravi za statistiku;
 - (iii) razvijeno 9 dodatnih aplikacija za potrebe kontrole podataka, šifriranja i obrade podataka. Iste se odnose na kontrolu unosa podataka, kontrola određenih varijabli, šifriranje prikupljenih podataka iz oblasti zanimanja i djelatnosti, uvezivanja registara, kontrolu i povezivanje popisnih krugova unutar opštine, obradu podataka, tabeliranje i drugo. Aplikacije su razvijene modularno, pri čemu svaki modul ima zasebne funkcije, zadatke i korisničku autentifikaciju i slično.
- započeto šifriranje polja zanimanja i djelatnosti;
- realizovane kontrole podataka na nekoliko nivoa:
 - (i) statistička računsko-logička kontrola;
 - (ii) kontrola podataka, uparivanjem podataka sa administrativnim registrima;
 - (iii) kontrola unešenih podataka o etničko kulturološkim karakteristikama;
 - (iv) kontrole podataka od strane političkih subjekata, shodno *Sporazumu o uslovima za održavanje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova*, kao i praćenje sprovođenja procesa popisa;
 - (v) kontrola podataka popisa od strane građana putem specijalnog softvera;
- organizovana pres-konferencija za objavu konačnih podataka;
- objavljeni konačni podaci i to 10 tematskih saopštenja;
- objavljeno 13 saopštenja za javnost na temu popisa;
- izvršene posebne obrade podataka na zahtjev korisnika.

Detaljan pregled glavnih realizovanih aktivnosti biće prikazan kroz poseban *Izveštaj o izvršenim poslovima Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2024. godini i o utrošenim sredstvima obezbijedenih iz Budžeta Crne Gore*. Aktivnosti obrade i objave podataka popisa nastavljaju se u 2025. godini i biće predmet daljeg izvještavanja.

➤ Unapređenje metoda prikupljanja podataka

Za potrebe istraživanja Ankete o radnoj snazi (ARS), radilo se na daljem razvoju i unapređenju aplikacije za prikupljanje podataka na terenu, korišćenjem CAPI metode, čija će primjena početi u 2025. godini. Prelaskom na CAPI metod prikupljanja podataka na terenu, uticaće se na smanjenje vremena potrebnog za unos i obradu podataka i usaglasiće se rokovi dostave

podataka EUROSTAT-u, definisani novom regulativom IESS (Integrated European Social Statistics).

Za potrebe Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC) nastavljen je razvoj aplikacije za prikupljanje podataka na terenu (CAPI metod). Kako bi se minimizirale greške u popunjavanju upitnika, nastavljeno je sa razvojem logičkih kontrola koje aplikacija sadrži. Ovo unapređenje omogućava da rezultati Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC) budu dostupni u kraćem vremenskom roku, sa što manje logičko - računskih ispravki. Tako je skraćeno vrijeme objave podataka u n+1 godini sa oktobra na septembar n+1 godine istraživanja. Time će se, kroz vrijeme i dalje skraćivanje rokova za objavu podataka, obezbijediti usklađenost sa novom EU regulativom u pogledu ispunjenja zadatih rokova za objavu podataka, a podaci učiniti pravovremenim za donošenje odluka o oblasti socijalne politike.

➤ Unapređenje saradnje sa davaocima podataka/izvještajnim jedinicama

Izmjenom seta zakona Upravi za statistiku je obezbijeđen pristup podacima registara MUP-a, na osnovu kojih je, po prvi put u popisima u Crnoj Gori, izvršena dodatna kontrola podataka prikupljenih popisom. Naime, Zakonom o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova predviđena je mogućnost kontrole podataka popisa na način uparivanja istih sa raspoloživim administrativnim registrima. Uparivanje je izvršeno sa registrima Porske uprave, Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, kao i Centralnim registrom stanovništva.

Kontinuirano se analiziraju mogući administrativni izvori sa ciljem provjere obuhvata i sagledavanja mogućnosti njihovog korišćenja za proizvodnju zvanične statistike. Posebna pažnja posvećena je registrima u nadležnosti Uprave prihoda, a naročito registru koji je prepoznat kao mogući izvor podataka za statistiku zarada.

➤ Digitalna transformacija statističke proizvodnje

Razvijen je program za automatizaciju izrade tabela u zahtijevanom SDMX formatu za slanje EUROSTAT-u putem EDAMIS-a, iz oblasti demografije i migracija, u skladu sa standardima EU. Krajem 2024. godine, za potrebe prikazivanja podataka popisa na nivou naselja, razvijen je program za Statističku zaštitu podataka (*eng. Statistical Disclosure Control - SDC*), gdje se podaci štite primarnom i sekundarnom zaštitom, kako bi se izvještajna jedinica sačuvala od direktnog, odnosno indirektnog prepoznavanja.

➤ Usklađivanja sa standardima EU i preporukama međunarodnih institucija

Dalje usklađivanje sa standardima EU postignuto je prelaskom na CAPI metod prikupljanja podataka, u istraživanju Anketa o radnoj snazi, što za rezultat ima i usaglašavanje rokova dostave podataka EUROSTAT-u, a u skladu sa novom regulativom IESS.

Unapređenjem aplikacije za prikupljanje podataka, Ankete o dohotku i uslovima života (EU-SILC), kroz vrijeme i dalje skraćivanje rokova za objavu podataka, obezbijediće se usklađenost sa novom EU regulativom (IESS regulativa), u pogledu ispunjenja zadatih rokova za slanje podataka, što će dovesti do potpunog usklađivanja sa standardima EU za ovo istraživanje.

Uprava za statistiku je, po prvi put, objavila *Saopštenje o indikatorima kriminaliteta*, iako se podaci o kriminalitetu prikupljaju duži niz godina za potrebe EUROSTAT/UNODC. Statistika kriminala i krivičnog pravosuđa je rezultat godišnjeg prikupljanja podataka za potrebe EUROSTAT/UNODC (UN-CTS upitnik), na osnovu administrativnih izvora, u skladu sa smjernicama EUROSTAT-a/UNODC-a. Izvori podataka su: Uprava policije, Tužilački savjet, Sekretarijat Sudskog savjeta i Uprava za izvršenje krivičnih sankcija. Uprava za statistiku objedinjava podatke nadležnih institucija i prosljeđuje ih EUROSTAT-u, u roku koji odredi EUROSTAT. Ne postoje definisane regulative EU za statistiku kriminala, ali prema Kompendijumu postoji Džentlmenski sporazum postignut u okviru Radne grupe za statistiku kriminala i krivično pravosuđe, odnosno godišnji zahtjevi EUROSTAT-a za podacima o kriminalu (UN-CTS upitnik). Za potrebe ovog prikupljanja podataka koristi se međunarodna klasifikacija krivičnih djela za statističke potrebe (ICCS), čijom primjenom se obezbjeđuje međunarodna uporedivost statističkih podataka o kriminalu.

Nakon Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini, izvršena je revizija procijenjenog broja stanovnika i osnovnih demografskih indikatora za period 2012-2023. godine, tako što je izračunat tzv. profil međunarodnog neto migranta po polu i starosti za period od godinu dana, a na osnovu Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini. Cilj primjene metode statističkog prilagođavanja za procjene broja stanovnika, jeste potreba da se prikaže što realniji broj stanovnika na godišnjem nivou u skladu sa standardima EU.

1.1.4. Sektor za informatičku obradu podataka

U nastavku je dat pregled najvažnijih razvojnih prioriteta u sektoru za informatičku obradu podataka.

➤ Uvođenje novih metoda prikupljanja podataka

Povećan je broj statističkih istraživanja koja koriste nove metode za prikupljanje podataka. Za potrebe prikupljanja podataka CAPI metodom za Popis poljoprivrede razvijena je aplikacija u programskom jeziku CSPro koji omogućava adekvatnu brzinu rada aplikacije, kvalitetno prikupljanje podataka, uspostavljanje velikog procenta logičke i računске kontrole. Za transfer podataka razvijena je aplikacija u programskom jeziku *Python*. Takođe, razvijena je i web aplikacija za monitoring u programskom jeziku *Python*.

Za istraživanje o Građevinskoj aktivnosti, koje se sprovodi na kvartalnom nivou, razvijena je aplikacija koja koristi CAWI metod za prikupljanje podataka. Tako da je uvedena CAWI i CAPI metoda za po jedno statističko istraživanje, što je ukupno dva istraživanja koja primjenjuju navedene metode za prikupljanje podataka. Do sad je CAWI/CAPI metoda bila implementirana kod 12 istraživanja, a sada je kod 14.

Za potrebe istraživanja Anketa o radnoj snazi razvijena je aplikacija za prikupljanje podataka CAPI metodom čija primjena će početi tokom 2025. godine.

Unaprijeđena je aplikacije za prikupljanje podataka za istraživanje Anketa o dohotku i uslovima života (EU-SILC).

Za potrebe Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova razvijene su aplikacije koje su korišćene u procesu unosa, kontrole i obrade podataka, kao i program za Statističku zaštitu podataka (SDC) za potrebe prikazivanja podataka popisa na nivou naselja. Takođe, razvijen je i specijalni softver kao web rješenje, koji je korišćen za kontrolu unešenih podataka Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova.

Novi metod obrade i tabeliranja podataka, u skladu sa SDMX foratom za slanje podataka EUROSTAT-u, razvijen je za potrebe istraživanja iz oblasti demografije. Unaprijeđena je i automatizacija saopštenja.

U cilju unapređenja procesa rada razvijena je i nova aplikacija za Godišnji plan koja se koristi za prevod na engleski jezik.

➤ **Uspostavljanje dinamičkog web sajta Uprave za statistiku**

Kako je 2024. godina bila godina sprovođenja Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i Popisa poljoprivrede, zbog angažovanja zaposlenih na ovim velikim projektima, nije bilo mogućnosti da se radi na projektu uspostavljanja dinamičkog web sajta.

Rad na ovoj aktivnosti započeće u prvom kvartalu 2025. godine u okviru *Aktivnosti 5.1.1. Nova-redizajnirana zvanična internet stranica Uprave za statistiku*, koja je definisana Strategijom razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godina. Takođe, treba napomenuti da rad na uspostavljanju dinamičkog web sajta zavisi od početka realizacije IPA III nacionalnog projekta "Digital transformation of the IT system of the Statistical Office of Montenegro (MONSTAT)".

➤ **Informaciona bezbjednost**

Realizovan je niz aktivnosti u cilju unapređenja informatičke bezbjednosti:

- Instalacija i analiza sigurnosnih politika na firewall uređaju:
 - (i) instaliran je novi firewall uređaj;
 - (ii) analizirane su i ažurirane sigurnosne politike, u skladu sa najboljim praksama.
- Instalacija antivirus i antimalware softvera (instaliran je novi antivirusni i *antimalware* softver od strane proizvođača sa NATO sertifikacijom).
- Zamjena administratorskih šifri (zamijenjene su lokalne i domenske administratorske šifre na svim serverima radi povećanja sigurnosti).
- Instalacija novog VPN servera:
 - (i) instaliran je novi VPN server;
 - (ii) analizirane su i ažurirane sigurnosne politike u skladu sa najboljim praksama.
- Rezervne kopije baza podataka:
 - (i) uveden je dnevni offline backup podataka za statistička istraživanjima sa mjesečnom dinamikom prikupljanja podataka;
 - (ii) za ostale baze podataka primjenjuje se mjesečni offline backup;
 - (iii) implementiran je princip „Write Once, Read Many Times (WORM)”, radi zaštite integriteta podataka u nedeljnim backup zadacima.
- Planiranje i nabavka centralizovanog sistema za backup (u toku je nabavka storage sistema za centralizovani backup podataka - završen tender).

➤ **Uzorak**

Metodološka i organizaciona unapređenja u uzoračkim istraživanjima pratila su izmjene u statističkoj metodologiji uzorkovanja. Fokus je bio na definisanju standarda i primjeni metoda koji omogućavaju optimalnu alokaciju uzorka, uz smanjenje stope neodaziva i smanjenje uzoračkih grešaka.

Sve veći izazov u korišćenju podataka iz različitih izvora predstavlja postizanje konzistentnosti između ciljne populacije, okvira uzorkovanja i procijenjenih indikatora (kao što su domaćinstva, stanovništvo, preduzeća, gazdinstva itd.). Međutim, unapređenje kvaliteta i obuhvatnosti statističkih registara, povećana upotreba podataka iz administrativnih izvora, kao i inovacije u dizajnu upitnika i metodama prikupljanja podataka, doprinijeli su preciznijim rezultatima iz uzoračkih istraživanja.

Nastavljen je proces sistematizacije i automatizacije određenih faza uzorkovanja. Takođe, posebna pažnja posvećena je pripremi i arhiviranju dokumentacije, povezane sa uzorkom i uzoračkim greškama, kroz primjenu GSBPM modela, što je ključni dio indikatora kvaliteta.

1.1.5. Sektor za koordinaciju statističkih izvora podataka

a) Normativna djelatnost

➤ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike je pripremljen na inicijativu Ministarstva finansija. Tim povodom formirana je Radna grupa sa predstavnicima Ministarstva finansija, Centralne banke Crne Gore, Uprave za statistiku i NVO sektora.

Ključne izmjene i dopune se odnose na prelazak nadležnosti proizvodnje statistike državnih finansija, sa Ministarstva finansija na Upravu za statistiku.

Vlada Crne Gore je utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, koji je upućen u skupštinsku proceduru.

Izmjene Zakona predstavljaju osnov za ažuriranje i potpisivanje Sporazuma o saradnji između Uprave za statistiku, Centralne banke Crne Gore i Ministarstva finansija kojim će se jasno i precizno definisati pojedinačne odgovornosti i nadležnosti navedenih institucija, u pripremi i proizvodnji podataka statistike državnih finansija.

➤ Prijem Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u sistem zvanične statistike

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija podnijelo je zahtjev za prijem u statistički sistem Crne Gore za period 2024 - 2028. godina sa ciljem da realizuje "Statističko istraživanje o naučno istraživačkoj djelatnosti - istraživanje i razvoj". Nakon saglasnosti Uprave za statistiku i pozitivnog mišljenja Savjeta statističkog sistema, Vlada Crne Gore je donijela *Odluku o izmjeni*

Odluke o Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu i Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o Programu zvanične statistike za 2024 - 2028. godinu.

Izmjenama i dopunama Programa zvanične statistike 2024 - 2028. godina i Godišnjeg plana zvanične statistike za 2024. godinu Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je dobilo status drugog proizvođača zvanične statistike, sa ciljem da realizuje "Statističko istraživanje o naučno istraživačkoj djelatnosti - istraživanje i razvoj".

➤ **Godišnji plan zvanične statistike za 2025. godinu**

Radi izvršenja Programa zvanične statistike 2024 - 2028. godina za svaku kalendarsku godinu se donosi godišnji plan zvanične statistike, u skladu Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike. Godišnji plan zvanične statistike za 2025. godinu je pripremljen u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, o čemu je pripremljen *Izveštaj o koordinaciji saradnje sa predstavnicima drugih proizvođača na izradi Godišnjeg plana zvanične statistike za 2025. godinu*. Vlada Crne Gore je usvojila Odluku o Godišnjem planu zvanične statistike za 2025. godinu, koja je objavljena u "Sl. listu Crne Gore".

➤ **Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2025. godinu**

Kalendar objavljivanja statističkih podataka je raspored objavljivanja rezultata zvanične statistike tokom jedne godine. Priprema ga Uprava za statistiku, u saradnji sa proizvođačima zvanične statistike, a u skladu sa članom 50 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike. Na osnovu Kalendara objavljivanja statističkih podataka korisnici su unaprijed obaviješteni o datumima objavljivanja, na koji su se proizvođači zvanične statistike obavezali da će objaviti statističke podatke. Kalendar objavljivanja statističkih podataka za 2025. godinu objavljen je na internet stranici Uprave za statistiku.

b) Dalje unapređenje institucionalne koordinacije zvanične statistike

Institucionalna koordinacija ima za cilj efikasan proces upravljanja unutar ili između institucija, odnosno mehanizme komunikacije, praćenja i uspostavljanje statističkih procesa i procedura na nivou sistema. U cilju kontinuiranog unapređenja međuinstitucionalne saradnje formiran je *Stručni tim statističkog sistema Crne Gore*⁷, koji pored predstavnika Uprave za statistiku čine i predstavnici drugih proizvođača zvanične statistike.

Prijemom Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija u statistički sistem Crne Gore, navedena odluka je dopunjena, čime je sastav Stručnog tima statističkog sistema Crne Gore proširen.

U cilju veće vidljivosti drugih proizvođača zvanične statistike, Uprava za statistiku je na svojoj internet stranici objavila [linkove prema statistikama drugih proizvođača zvanične statistike](#), kako bi promovisala domene statističkog sistema Crne Gore, u nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike, kao i rezultate koje objavljuju drugi proizvođači zvanične statistike. Proizvođači zvanične statistike dužni su da, prilikom prikupljanja, proizvodnje, obrade i diseminacije statističkih podataka, primjenjuju principe zvanične statistike, radi proizvodnje transparentnih i međunarodno uporedivih podataka, u skladu sa čl. 7 Zakona o zvaničnoj

⁷ Odluka o formiranju Stručnog tima statističkog sistema Crne Gore broj: 01-041/24-4169/1 od 26.09.2024. godine.

statistiki i sistemu zvanične statistike. U skladu sa tim, predstavnici drugih proizvođača zvanične statistike popunili su *Upitnik za samoprocjenu institucija o usaglašenosti sa statističkim zakonodavnim okvirom i principima zvanične statistike*, koji predstavlja mehanizam, pomoću kojeg će se pratiti usaglašenost drugih proizvođača sa principima zvanične statistike:

1. Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore;
2. Centralna banka Crne Gore;
3. Ministarstvo finansija;
4. Institut za javno zdravlje Crne Gore.

U skladu sa čl. 6 Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, princip "Dostupnosti i jasnosti" zvanične statistike ukazuje da zvanična statistika treba da bude predstavljena u jasnom i razumljivom obliku, sa metapodacima. Shodno tome, drugi proizvođači su učestvovali u ažuriranju metapodataka za 2023. godinu, o čemu je pripremljen *Izveštaj o sprovedenim konsultacijama sa predstavnicima drugih proizvođača zvanične statistike*. Metapodaci statističkih istraživanja u nadležnosti Uprave za statistiku i drugih proizvođača zvanične statistike dostupni su na internet stranici Uprave za statistiku.

c) Jačanje statističkog sistema za potrebe unapređenja statističkih registara i standarda

Uprava za statistiku je, u saradnji sa drugim proizvođačima zvanične statistike, pripremila Zbirku statističkih izraza, koja je objavljena na internet stranici Uprave za statistiku. Zbirka statističkih izraza je namijenjena profesionalnim statističarima, naučnim radnicima, studentima i drugim korisnicima rezultata zvanične statistike. Njeno korišćenje treba da doprinosi otklanjanju teškoća na koje se nailazi pri upotrebi specifičnih statističkih termina, da podstakne i ubrza standardizaciju njihove upotrebe. Pripremljena je u skladu sa Zbirkom termina i konceptata koju je objavio EUROSTAT u januaru 2023. godine. Važiće za cjelokupan statistički sistem, čime se osigurava da se isti statistički izrazi koriste za statističku proizvodnju i njeno ažuriranje vršiće se na godišnjem nivou. Statistički poslovni registar ažuriran je u skladu sa Regulativom (EU) 2019/2152. Uvedeno je 15 novih varijabli, čime je postignuta veća usklađenost sa evropskim standardima.

d) Unapređenje saradnje sa davaocima podataka/izvještajnim jedinicama

Uprava za statistiku je, u saradnji sa drugim proizvođačima, pripremila "*Analizu postojećih i potencijalnih administrativnih izvora podataka za proizvodnju zvanične statistike*" i na taj način mapirala administrativne izvore podataka unutar sistema zvanične statistike, u cilju integracije podataka iz različitih izvora. Kao rezultat ove analize pokrenuta je inicijativa za formalizovanje saradnje sa Ministarstvom prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine. Na ovu temu održan je sastanak sa predstavnicima UN Montenegro i UNICEF-a, koji su predložili saradnju sa njihovim konsultantima na projektu koji se realizuje u Ministarstvu javne uprave, a sve u cilju zajedničke saradnje, koja se odnosi na indentifikaciju, standardizaciju, sistematizaciju baza podataka/registra i razmjenu podataka između njih.

Modernizacija prikupljanja podataka doprinosi većoj efikasnosti, poboljšava kvalitet i smanjuje opterećenje izvještajnih jedinica. Zbog toga su u 2024. godini dva istraživanja primijenila CAPI/CAWI metodu za prikupljanje podataka, što predstavlja povećanje u odnosu na 2023. godinu.

1.2. REALIZACIJA ISTRAŽIVANJA DRUGIH PROIZVOĐAČA ZVANIČNE STATISTIKE

Od 27 planiranih statističkih istraživanja koja su u nadležnosti drugih proizvođača zvanične statistike, realizovano je 25. Istraživanje u nadležnosti Instituta za javno zdravlje Crne Gore nije realizovano, dok je istraživanje u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija djelimično realizovano.

1.2.1. Centralna banka Crne Gore

Od 15 planiranih statističkih istraživanja u nadležnosti Centralne banke Crne Gore u oblasti monetarne, finansijske, statistike bilansa plaćanja, plaćanja sa inostranstvom, statistike privatnog i spoljnog duga, realizovano je svih petnaest.

1.2.2. Ministarstvo finansija

Ministarstvo finansija je realizovalo sva tri planirana statistička istraživanja.

1.2.3. Institut za javno zdravlje Crne Gore

Od šest planiranih statističkih istraživanja u nadležnosti Instituta za javno zdravlje Crne Gore u oblasti statistike zdravstva, realizovano je pet. Istraživanje o povredama na radu nije realizovano zbog odsustva osobe koja rukovodi zbirkom podataka o povredama na radu i nedostatka kadra za preuzimanje ove aktivnosti.

1.2.4. Fond penzijskog i invalidskog osiguranja

Od dva planirana statistička istraživanja u oblasti statistike socijalne zaštite, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja realizovalo je oba.

1.2.5. Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je postalo proizvođač zvanične statistike sa ciljem realizacije *Statističkog istraživanja o naučno istraživačkoj djelatnosti - istraživanje i razvoj*.

Ministarstvo je djelimično realizovalo ovo istraživanje, a prema Godišnjem planu zvanične statistike za 2025. godinu podaci će biti objavljeni u julu 2025. godine.

1.3. SARADNJA MINISTARSTVA FINANSIJA, CENTRALNE BANKE CRNE GORE I UPRAVE ZA STATISTIKU

Uprava za statistiku je, kao koordinator statističkog sistema, u maju 2024. godine, u saradnji sa Ministarstvom finansija i Centralnom bankom Crne Gore, po prvi put isporučila EUROSTAT-u raspoložive preliminarne podatke statistike državnih finansija (GFS) za vremenski period 2013 - 2016. godina. Dostavljeni podaci predstavljaju rezultate prethodne IPA 2017 podrške, kojom je koordiniralo Ministarstvo finansija, kao zvanični proizvođač statistike državnih finansija.

Takođe, Uprava za statistiku je, u saradnji sa Ministarstvom finansija i Centralnom bankom Crne Gore, nastavila rad na uspostavljanju redovne proizvodnje podataka iz oblasti statistike državnih finansija kroz IPA 2022 projekat. Naime, implementacijom IPA 2022 MB - Grant Ugovor: SP1.1 - Državne finansije i Javni deficit i dug, koordinira Uprava za statistiku, a koaplikanti na projektu su Ministarstvo finansija i Centralna banka Crne Gore.

Shodno konceptu projekta, formirana je radna grupa, sa predstavnicima sve tri institucije, koja radi na aktivnostima obračuna i implementaciji podataka statistike državnih finansija, shodno radnom planu koji je pripremljen uz podršku dodijeljenog eksperta.

U cilju precizne podjele nadležnosti Uprave za statistiku, Ministarstva finansija i Centralne banke Crne Gore, u dijelu proizvodnje statistike državnih finansija u skladu sa metodologijom ESA 2010, utvrđen je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike, koji je u skupštinskoj proceduri. Navedeni zakon predviđa transfer nadležnosti statistike državnih finansija sa Ministarstva finansija na Upravu za statistiku. S tim u vezi, a shodno članu 70a „Odložena primjena“, Uprava za statistiku će proizvodnju i diseminaciju predmetne statistike u okviru makroekonomske statistike i nacionalnih računa primjenjivati od 01.06.2025. godine.

Istovremeno, izmjene Zakona predstavljaju osnov za potpisivanje novog Sporazuma o saradnji između Uprave za statistiku, Centralne banke Crne Gore i Ministarstva finansija, kojim će se jasno i precizno definisati pojedinačne odgovornosti i nadležnosti navedenih institucija u pripremi i proizvodnji podataka statistike državnih finansija.

2. DISEMINACIJA REZULTATA ZVANIČNE STATISTIKE

U 2024. godini, nastavljen je rad na modernizaciji rezultata zvanične statistike i unapređenju dostupnosti statističkih podataka korisnicima. Ove aktivnosti obuhvatile su:

- objavljivanje 180 statističkih saopštenja (u mjesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj dinamici), kao i četiri publikacije (online i štampane) u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka za 2024. godinu;
- 107 objava na društvenim mrežama i šest video sadržaja;
- na osnovu evidencije korisničkih zahtjeva, odgovoreno je na 834 upućena zahtjeva, od čega se 150 odnosilo na medijske zahtjeve, a 684 na upite ostalih korisnika.

Tabela 2. Zahtjevi korisnika na zvaničnim adresama Uprave za statistiku u 2024. godini

STATISTIČKA OBLAST	BROJ ZAHTJEVA	MEDIJI
Biznis registar	30	3
Cijene	97	2
Demografija i popis stanovništva	153	86
Kratkoročni indikatori	44	4
Nacionalni računi	19	4
Poljoprivreda	26	20
Spoljna trgovina	163	10
Statistika obrazovanja, istraživanja i razvoja, kulture, pravosuđa i	9	2
Statistika tržišta rada, uslova života, socijalne usluge i potrošnje domaćinstava	77	13
Turizam	48	2
Upotreba IKT	10	-
Životna sredina	6	-
Ostalo	2	4
UKUPNO	684	150

Izvor: Uprava za statistiku

Monitoring i analiza pres klipinga (*press clipping*) pokazali su da je u periodu od 01.01.2024. do 03.12.2024. godine u medijima (elektronskim, štampanim, online) bilo 8.858 objava koje su se odnosile na Upravu za statistiku, od čega je u online medijima bilo 7.299 objava.

Web-sajt Uprave za statistiku zabilježio je 197.208 spoljnih korisnika, sa 609.466 posjeta.

Istraživanje o zadovoljstvu korisnika sprovedeno je u IV kvartalu 2024. godine. Istraživanje pruža informacije o potrebama korisnika za rezultatima zvanične statistike i njihovom zadovoljstvu podacima i uslugama koje proizvodi zvanični statistički sistem Crne Gore.

Konferencija za medije Uprave za statistiku povodom predavljanja konačnih rezultata Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godina, održana je 15.10.2024. godine. Tim povodom na društvenim mrežama zabilježeno je 18 objava, uključujući najavu konferencije, video materijal, kao i prezentacije konačnih podataka. Materijal sa konferencije dostupan je u domenu Popis stanovništva 2023. U skladu sa planom objavljivanja rezultata Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023, objavljeno je 10 konačnih saopštenja (stanovništvo) sa excel bazama podataka u domenu Popis stanovništva 2023.

Uprava za statistiku je, po prvi put, objavila saopštenje o indikatorima kriminaliteta, koji se prikupljaju duži niz godina za EUROSTAT/UNODC. Statistički podaci prezentovani u ovom saopštenju odnose se na evidentirana krivična djela, osobe dovedene u formalni kontakt sa policijom, procesuirana lica, osuđena lica, kao i lica na izdržavanju zatvorske kazne.

U okviru IPA 2022 MB višekorisničkog programa, održana je ekspertska misija od 10-11. septembra 2024. godine za projekat „Komunikacije”. Ona predstavlja, nastavak aktivnosti na projektu IPA 2019. godina, čiji je cilj:

- unapređenje komunikacijskih vještina i praksi zaposlenih u Upravi za statistiku;
- identifikovanje izazova u komunikaciji sa korisnicima zvaničnih statističkih podataka;
- diseminacija rezultata zvanične statistike korišćenjem modernih tehnologija i
- unapređenje statističkog proizvoda koji je usklađen sa potrebama korisnika podataka.

Uprava za statistiku se pridružila Evropskoj statističkoj zajednici prilikom obilježavanja Evropskog dana statistike, 20.10.2024. godine. Nastupajući pod sloganom “Zvanična statistika, prozor za razumijevanje društva”, cilj je bio da se skrene pažnja javnosti na ključnu ulogu zvanične statistiku u razumijevanju društva, donošenju pravovremenih odluka na svim nivoima, ali i u planiranju politika i strategija.

Izvršene su aktivnosti na pripremi i realizaciji javne kampanje za Popis poljoprivrede 2024. godine, koji je sproveden od 01.10.2024. godine do 01.12.2024. godine. Ove aktivnosti obuhvatile su:

- organizovanje prezentacije “U susret Popisu poljoprivrede”, uz prisustvo međunarodnog eksperta. Cilj prezentacije je bio upoznavanja šire i stručne javnosti sa metodološkim konceptima i organizacionim elementima za sprovođenje Popisa poljoprivrede 2024: <https://www.monstat.org/cg/novosti.php?id=4254>;
- na internet stranici Uprave za statistiku je kreiran Domen: *Popis poljoprivrede 2024*, na kojem su dostupni svi materijali namijenjeni korisnicima tokom pripreme i realizacije Popisa;
- održani su paneli u opštinama i područjima sa intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom, u saradnji sa popisnim komisijama, a u cilju informisanja poljoprivrednih proizvođača o značaju sprovođenja Popisa poljoprivrede i njihovim obavezama u pružanju podataka;
- izrađeni su elementi javne kampanje uključujući logotip, slogan, brošuru, animaciju, informativni video, baneri za google i društvene mreže. Materijal je dostupan na sljedećem linku: <https://monstat.org/cg/page.php?id=2290&pageid=2264>;
- održan je sastanak sa predstavnicima medija, kako bi se informisali o značaju Popisa poljoprivrede 2024. godine i benefitima koje ima za cjelokupno društvo;
- otvoren Info centar Popisa poljoprivrede za pitanja građana, koji je bio dostupan svakog dana od 8 do 20 časova u toku trajanja terenskog prikupljanja podataka;
- kampanju na društvenim mrežama uključujući video materijal i infografike i
- gostovanja u TV i radio emisijama na nacionalnom i lokalnom nivou.

3. UPRAVLJANJE KVALITETOM U ZVANIČNOJ STATISTICI

Uprava za statistiku je, i tokom 2024. godine, nastavila sa radom na unapređenju upravljanja kvalitetom i implementaciji Kodeksa prakse evropske statistike, kroz:

- formiranje Radne grupa za upravljanje kvalitetom, čiji je osnovni zadatak implementacija aktivnosti planiranih kroz IPA2022 projekat „Upravljanje kvalitetom“, kao i aktivno učešće na sastancima, širenja ideje i vizije upravljanja kvalitetom, uz sprovođenje interne procjene/revizije kvaliteta drugih proizvođača zvanične statistike (Centralna banka Crne Gore, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore i Institut za javno zdravlje Crne Gore);
- realizovanje pripremnih aktivnosti za potrebe interne procjene/revizije dokumentacije drugih proizvođača zvanične statistike, za istraživanja u nadležnosti Centralne banke Crne Gore;
- sprovođenje Istraživanje o zadovoljstvu korisnika uslugama u dvogodišnjoj dinamici. Uprava za statistiku je sprovela ovo istraživanje u IV kvartalu 2024. godine. Istraživanje pruža informacije o potrebama korisnika za rezultatima zvanične statistike i njihovom zadovoljstvu podacima i uslugama koje proizvodi zvanični statistički sistem Crne Gore.

Ciljevi istraživanja odnose se na:

- (i) mjerenje zadovoljstva korisnika svim aspektima rada zvaničnog statističkog sistema Crne Gore;
 - (ii) mjerenje zadovoljstva korisnika podacima i uslugama, kao i načina na koji rezultati zvanične statistike dolaze do krajnjih korisnika;
 - (iii) informisanje korisnika o aktivnostima zvanične statistike, aktima i načinima na koji se korisnici mogu uključiti u rad sistema zvanične statistike Crne Gore i
 - (iv) informacije o načinu i korišćenju statističkih usluga Uprave za statistiku;
- ekspertsku misiju u okviru projekta IPA2022 „Upravljanje kvalitetom“, sa ciljem pružanja tehničke ekspertize za pripremu plana projekta i implementaciju aktivnosti. Tokom misije su identifikovane prednosti i nedostaci i postojećeg okvira kvaliteta i sistema upravljanja kvalitetom Uprave za statistiku, kao i aktivnosti koje mogu doprinijeti unapređenju IT platforme za GSBPM.

4. OCJENA STANJA

4.1. DALJE UNAPREĐENJE INSTITUCIONALNE KOORDINACIJE ZVANIČNE STATISTIKE

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike je propisano da poslove zvanične statistike vrše proizvođači zvanične statistike, i to: Uprava za statistiku, kao koordinator statističkog sistema, Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo finansija i još tri proizvođača zvanične statistike, određenih Programom zvanične statistike 2024 - 2028. godina. Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o Programu zvanične statistike 2024 - 2028. godina Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je proizvođač zvanične statistike sa ciljem realizacije statističkog istraživanja "Statističko istraživanje o naučno istraživačkoj djelatnosti - istraživanje i razvoj".

U cilju kontinuiranog unapređenja međuinstitucionalne saradnje formiran je Stručni tim statističkog sistema Crne Gore koji, pored predstavnika Uprave za statistiku, čine i predstavnici drugih proizvođača zvanične statistike.

4.2. JAČANJE SISTEMA ZVANIČNE STATISTIKE, KROZ PUNU IMPLEMENTACIJU PLANIRANIH LJUDSKIH I PROSTORNIH KAPACITETA

Uprava za statistiku i dalje nema trajno riješeno pitanje prostornog kapaciteta. Aktivnosti službenika i dalje se odvijaju u dosta suženom radnom prostoru, koji onemogućava potpunu koncepciju radnog ambijenta. Neadekvatan i nedovoljan poslovni prostor onemogućava primjenu svih standarda Kodeksa prakse evropske statistike.

Imajući u vidu kadrovske i prostorne izazove sa kojima se suočava Uprava za statistiku, za potrebe spovođenja Popisa stanovništva, domaćinstva i stanova, odnosno angažovanja ugovornih lica na unosu podataka, Upravi za statistiku ustupljeno na privremeno korišćenje (4 mjeseca), bez naknade, dio poslovnog objekta u svojini države Crne Gore, površine 470 m².

4.3. NASTAVAK USKLAĐIVANJA SA STANDARDIMA EU I PREPORUKAMA MEĐUNARODNIH INSTITUCIJA I SARADNJE U OBLASTI ZVANIČNE STATISTIKE

4.3.1. Međunarodna saradnja i evropske integracije

Postignut je veći nivo metodološke usklađenosti svih istraživanja statističkog sistema Crne Gore sa pravnom tekovinom EU iz oblasti zvanične statistike, koja podrazumijeva oko 500 regulativa i metodoloških uputstava.

Napredak u oblasti zvanične statistike prati se prvenstveno kroz „Izveštaj o napetku“ na godišnjem nivou. Prema Izveštaju o napretku za 2024. godinu, u Poglavlju 18. Statistika postignut je određeni napredak i umjerena spremnost kada je u pitanju spremnost za članstvo. U pogledu ostvarenog napretka bilježi se bolja ocjena u odnosu na prethodnu godinu.

Kada je u pitanju realizacija obaveza na ispunjenju mjerila za zatvaranje Poglavlja 18. Statistika, incirane su važne aktivnosti u pogledu redefinisanja nadležnosti za proizvodnju statistike državnih finansija (GFS), što je i formalizovano utvrđivanjem Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o statistici i sistemu zvanične statistike.

Prva zvanična posjeta generalne direktorice EUROSTAT-a Crnoj Gori, u novembru 2024. godine, imala je za cilj podršku daljem radu na zatvaranju Poglavlja 18. Statistika. Tom prilikom organizovani su sastanci sa predsjednikom Vlade Crne Gore, ministrom finansija, ministarkom evropskih poslova, guvernerkom CBCG, ambasadorom Evropske unije u Crnoj Gori i predstavnicima naučne zajednice.

Postignut je visok nivo kvaliteta, u skladu sa principima Kodeksa prakse evropske statistike koji je u skladu sa principima zvanične statistike. Realizovana je većina preporuka definisanih misijom procjene - sa rokom 2024. godina.

4.3.2. Veća dostupnost rezultata zvanične statistike Crne Gore u bazama EUROSTAT-a i UN-a

Predstavnik Uprave za statistiku učestvovao je u jednodnevnim obukama (4, 5, i 6. novembar 2024. godine) o integraciji indikatora za ciljeve održivog razvoja (fao indikatori) u strateška dokumenta, u organizaciji Kancelarije za održivi razvoj i Kancelarije rezidentnog koordinatora Ujedinjenih nacija (UN). Uloga zvanične statistike u procesu proizvodnje SDG indikatora, bila je tema gostujućeg predavanja za državne službenike, učesnike obuka. Cilj obuke bio je da se unaprijede znanja i vještine zaposlenih u državnim institucijama u vezi sa korišćenjem platforme za SDG indikatore, ukaže na značaj rezultata zvanične statistike, ojača svijest o važnosti strateškog planiranja i proizvodnje indikatora održivog razvoja. Uprava za statistiku je započela aktivnosti na ažuriranju indikatora koja su u njenoj nadležnosti na platformi za SDG indikatore.

Predstavnik Uprave za statistiku učestvovao je i na jednodnevnoj radionici za zaposlene u resorima i državnim institucijama, "Integracija nedostajućih indikatora za djecu u Platformi za praćenje Ciljeva održivog razvoja", radi unapređenja prikupljanja i praćenja indikatora/podataka vezanih za djecu u kontekstu ciljeva održivog razvoja iz Agende 2030. Nakon radionice održan je konsultativni sastanak o Nacrtu akcionog plana Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja. *Nacrt akcionog plana Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja* pripremljen je kako bi se osiguralo dalje napredovanje u sprovođenju ciljeva održivog razvoja u Crnoj Gori i fokusiranje pažnje na pitanja kod kojih je ostvaren nedovoljan napredak ili je progres izostao. Uprava za statistiku je dala komentare na Nacrt akcionog plana Izjave o posvećenosti Crne Gore za sprovođenje Ciljeva održivog razvoja, nakon čega su održane konsultacije sa konsultantkinjom Kancelarije održivog razvoja o mogućnostima realizacije određenih indikatora.

Predstavnici Uprave za statistike uzeli su učešće na radionici i stručnom sastanku „The 2024 Workshop & 8th Expert Meeting on Statistics for Sustainable development Goals” održanom od 15 do 17. oktobra 2024. godine u Tirani. Radionica i stručni sastanak za Ciljeve održivog razvoja namijenjen je zaposlenima iz nacionalnih statističkih institucija, međunarodnih organizacija i drugih zainteresovanih strana uključenih u proizvodnju, komunikaciju i koordinaciju izvještavanja o statistici za ciljeve održivog razvoja. Sastanak se fokusirao na strateška pitanja i služi kao platforma za razmjenu iskustava, dobrih praksi i inovativnih rješenja za izazove sa kojima se suočavaju i da se identifikuju prioriteti za budući metodološki rad i razvoj kapaciteta u ovoj oblasti.

4.4. DIGITALNA TRANSFORMACIJA STATISTIČKE PROIZVODNJE UZ UNAPREĐENJE IT BEZBJEDNOSTI

Digitalna transformacija statističke proizvodnje i unapređenje IT bezbjednosti ključni su aspekti informatičke modernizacije. U ovom procesu obuhvaćeni se različiti koraci i inicijative, koje imaju za cilj da unaprijede efikasnost, preciznost i sigurnost u statističkoj proizvodnji.

Unapređenje institucionalne koordinacije u Upravi za statistiku, uz primjenu CAWI i CAPI metode, zahtijevalo je strateški pristup, koji je uključivao nekoliko ključnih koraka. Obje metode koriste internet platforme za distribuciju i popunjavanje upitnika, čime se značajno promijenio tradicionalni načini prikupljanja podataka. Implementacija CAWI i CAPI metode za prikupljanje podataka je duboko uticao na različite aspekte statističkih oblasti, uključujući kvalitet podataka, efikasnost, troškove i usklađenost sa međunarodnim standardima.

U 2024. godini novi metodi prikupljanja podataka implementirani su kod dva istraživanja. Uvođenjem CAWI za istraživanje Građevinska aktivnost i CAPI metode za Popis poljoprivrede 2024. došlo se do digitalizacije procesa prikupljanja. S obzirom na povećanu upotrebu digitalnih tehnologija, sigurnost podataka postaje jedan od najvažnijih aspekata.

Glavne mjere za unapređenje IT bezbjednosti je primjena sigurnosnih protokola koje obuhvataju:

- Instalaciju i analizu sigurnosnih politika na firewall uređaju;
- Instalaciju novog firewall uređaja i
- Analizu sa ažuriranjem sigurnosnih politike u skladu sa najboljim praksama.

Značajna stavka je i instalacija antivirus i antimalware softvera, kao i instalacija novog VPN servera.

Uveden je dnevni *offline backup* za baze korišćene u statističkim istraživanjima sa mjesečnom dinamikom prikupljanja podataka, kao i rezervne kopije baza podataka. Planira se nabavka centralizovanog sistema za backup, dok je u toku nabavka storage sistema za centralizovani backup podataka.

Digitalna transformacija statističke proizvodnje, uz unapređenje IT bezbjednosti, doprinosi bržoj, preciznijoj i sigurnijoj statistici. Kombinacija tehnoloških inovacija i sigurnosnih mjera osigurava da Uprava za statistiku može odgovoriti na rastuće zahtjeve modernog društva, za kvalitetnim i pravovremenim podacima, a istovremeno zaštititi privatnost i povjerljivost podataka.

4.5. PROIZVODNJA RELEVANTNE, BLAGOVREMENE I VISOKOKVALITETNE ZVANIČNE STATISTIKE UZ PRIMJENU INOVATIVNIH IZVORA PODATAKA I TEHNOLOGIJA

U 2024. godini nastavljen je rad na povećanju vidljivosti i podizanju svijesti o dostupnosti i važnosti rezultata zvanične statistike.

Na društvenim mrežama (Instagram, X, LinkedIn) objavljeno je 107 sadržaja sa rezultatima zvanične statistike, uključujući i šest video materijala.

Objava video sadržaja za:

- Dan studenata (animacija);
- Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. godina:
 - (i) izjava direktora Uprave za statistiku povodom puštanja u rad softvera za provjeru podataka;
 - (ii) najava predstavljanja konačnih rezultata;
 - (iii) uvodno obraćanje direktora Uprave za statistiku povodom predstavljanja finalnih rezultata;
- Popis poljoprivrede 2024. godine:
 - (i) uvodni i promotivni video;
 - (ii) informativni video sa predstavnicima drugih institucija.

Izvršene su aktivnosti na pripremi i realizaciji javne kampanje za Popis poljoprivrede 2024. godine, koji je sproveden od 01.10.2024. godine do 01.12.2024. godine. U cilju upoznavanja šire i stručne javnosti o metodološkim konceptima i organizacionim elementima za sprovođenje Popisa, 14.06.2024. godine Uprava za statistiku organizovala je prezentaciju "U susret Popisu poljoprivrede", na kojoj su učestvovali i predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i ostalih relevantnih institucija. Takođe, organizovani su informativni paneli za poljoprivredne proizvođače na nivou opština i područja sa intenzivnom poljoprivrednom proizvodnjom, sastanak sa predstavnicima medija, kao i kontinuirana medijska kampanja, uključujući gostovanja predstavnika Uprave za statistiku na nacionalnim i lokalnim televizijskim i radio emiterima, praćena sa informativnim video i ostalim sadržajima na društvenim mrežama.

Zaposleni Odjeljenja za diseminaciju, upravljanje statističkim bazama podataka i kvalitetom prisustvovali su obukama u okviru Evropskog statističkog trening programa (ESTP) na teme digitalne diseminacije i vizualizacije podataka, u toku kojih su imali mogućnost da razmijene informacije i iskustva sa kolegama evropskih statističkih institucija.

Prateći moderne tokove razvoja u oblasti diseminacije zvanične statistike, Uprava za statistiku je definisala četvorogodišnji *Koncept razvoja diseminacije i komunikacije Uprave za statistiku 2025-2028. godina*, koji obuhvata širok spektar aktivnosti na temelju analize trenutne situacije i definisanju budućih operativnih ciljeva.

PRILOG:

Pregled realizovanih i djelimično realizovanih statističkih istraživanja shodno Godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu

Naziv statističke oblasti/proizvođača zvanične statistike/ statističkog istraživanja
1.1. Stanovništvo
Uprava za statistiku
1. Boravišne dozvole - probno
2. Gender statistika
3. Osnovni demografski pokazatelji
4. Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini
5. Procjena stanovništva
6. Statistika azila
7. Statistika doseljenih u Crnu Goru
8. Statistika nelegalnih migracija
9. Statistika odseljenih iz Crne Gore - probno
10. Statistika razvedenih brakova
11. Statistika sklopljenih brakova
12. Statistika sticanja i gubitka državljanstva - probno
13. Statistika umrlih
14. Statistika unutrašnjih migracija
15. Statistika živorođenih
1.2. Tržište rada
Uprava za statistiku
16. Anketa o radnoj snazi (ARS)
17. Statističko istraživanje o osiguranicima - zaposleni po djelatnostima i opštinama
18. Statističko istraživanje o prosječnim zaradama zaposlenih
1.3. Obrazovanje i doživotno učenje
Uprava za statistiku
19. Statističko istraživanje za diplomirane studente (osnovne studije)
20. Statističko istraživanje domova učenika i studentskih domova
21. Statističko istraživanje o akademskom, stručnom osoblju i strukturi visokoškolskih organizacija
22. Statističko istraživanje za doktore nauka
23. Statističko istraživanje za predškolsko vaspitanje i obrazovanje
24. Statističko istraživanje za specijaliste i magistre
25. Statističko istraživanje za upis studenata (osnovne studije)
26. Statistika osnovnog obrazovanja
27. Statistika osnovnog obrazovanja za odrasle
28. Statistika srednjeg obrazovanja
29. Upis na postdiplomske i doktorske studije
1.4. Zdravstvo
Institut za javno zdravlje Crne Gore
30. Istraživanje o uzrocima smrti
31. Izvještaj o izvršenim obavezanim imunizacijama protiv zaraznih bolesti

32. Izvještaj o kadrovima u zdravstvu
33. Izvještaj o liječenim pacijentima u ustanovama bolničke zdravstvene zaštite
34. Izvještaj o organizaciji i radu bolnica
Uprava za statistiku
35. Anкета o dohotku i uslovima života (EU-SILC)
1.6. Socijalna zaštita
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja
36. Izvještaj o korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja
37. Izvještaj o korisnicima prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (godišnje)
Uprava za statistiku
38. Korisnici materijalnih davanja socijalne i dječije zaštite
39. Korisnici usluga smještaja u ustanovama socijalne i dječije zaštite
40. Socijalna zaštita u Crnoj Gori
1.7. Pravosuđe i kriminalitet
Uprava za statistiku
41. Indikatori kriminaliteta
42. Statističko istraživanje o maloljetnim licima prema kojima je krivični postupak pred vijećem pravosnažno završen
43. Statističko istraživanje o maloljetnim licima protiv kojih je postupak po krivičnoj prijavi i pripremni postupak završen
44. Statističko istraživanje o punoljetnim licima protiv kojih je krivični postupak pravosnažno završen
45. Statističko istraživanje o punoljetnim licima protiv kojih je postupak po krivičnoj prijavi i prethodni postupak završen
1.8. Kultura
Uprava za statistiku
46. Statističko istraživanje o arhivima
47. Statističko istraživanje o bioskopima
48. Statističko istraživanje o pozorištima
49. Statistika elektronskih medija
2.1. Makroekonomija
Uprava za statistiku
50. Formiranje elemenata potrebnih za obračun BDP-a po potrošnoj metodi: bruto investicije u osnovna sredstva
51. Formiranje elemenata potrebnih za obračun BDP-a po potrošnoj metodi: lična potrošnja domaćinstava
52. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi
53. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti djelatnosti: Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo po KD 2010
54. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti domaćinstava
55. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti državnih jedinica
56. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti finansijskih jedinica
57. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti nefinansijskih jedinica
58. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun bruto dodate vrijednosti preduzetnika
59. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun finansijskih usluga indirektno mjerenih

60. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Bruto domaćeg proizvoda: obračun potrošnje državnih jedinica
61. Formiranje elemenata potrebnih za obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po potrošnoj metodi
62. Formiranje elemenata potrebnih za obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi - probno
63. Formiranje elemenata potrebnih za obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po proizvodnoj metodi
64. Formiranje elemenata potrebnih za procjenu neobuhvaćene ekonomije kao sastavnog elementa Bruto domaćeg proizvoda - probno
65. Formiranje integrisanog sistema za kompilaciju tabela ponude i upotrebe
66. Formiranje okvira i elemenata potrebnih za izradu nefinansijskih sektorskih računa - probno
67. Obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda Crne Gore po potrošnoj metodi
68. Obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda Crne Gore po proizvodnoj metodi
69. Obračun godišnjeg Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi
70. Obračun godišnjeg Bruto nacionalnog dohotka
71. Obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda Crne Gore po potrošnoj metodi
72. Obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda Crne Gore po proizvodnoj metodi
73. Obračun kvartalnog Bruto domaćeg proizvoda po prihodnoj metodi - probno
2.2. Statistika državnih finansija, monetarna i finansijska statistika
Centralna banka Crne Gore
74. Indikatori finansijske stabilnosti
75. Statistika kamatnih stopa
76. Statistika monetarnih finansijskih institucija
77. Statistika ostalih finansijskih institucija - društava za otkup potraživanja
78. Statistika ostalih finansijskih institucija - faktoring društava
79. Statistika ostalih finansijskih institucija - lizing kompanija
80. Statistika ostalih finansijskih institucija - mikrokreditnih finansijskih institucija
Ministarstvo finansija
81. Analiza konsolidovane javne potrošnje
82. Podaci o primicima, izdacima države i lokalne samouprave na godišnjem nivou
83. Podaci o primicima, izdacima države na mjesečnom nivou
Ministarstvo finansija, Centralna banka Crne Gore i Uprava za statistiku
84. Izvještaj o prekomjernom deficitu i dugu
85. Statistika državnih finansija u skladu sa ESA2010
2.3. Poslovne statistike
Uprava za statistiku
86. Cijene stanova u novogradnji
87. Građevinska aktivnost
88. Građevinske dozvole i prijave radova
89. Građevinski radovi i potrošnja građevinskog materijala - privredna društva
90. Indeks cijena industrijskih proizvoda iz uvoza
91. Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda
92. Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda za izvoz
93. Indeks proizvodnje i prometa u industriji
94. Indeks prometa u trgovini na malo
95. Indeks prometa u uslugama
96. Industrijska proizvodnja (PRODCOM)

97. Investicije u osnovna sredstva
98. Investicije u osnovna sredstva (kvartalno) - probno
99. Promet u trgovini na veliko
100. Strukturno istraživanje o poslovanju preduzeća
101. Indeks cijena usluga - probno
102. Promet u trgovini na malo prema robnim grupama
2.4. Spoljna trgovina roba - usluga i bilans plaćanja
Centralna banka Crne Gore
103. Istraživanje o kreditnim poslovima rezidenata sa inostranstvom
104. Istraživanje o međunarodnim transakcijama povezanim sa građevinskim uslugama - probno
105. Istraživanje o poslovima direktnih ulaganja sa inostranstvom (godišnje)
106. Istraživanje o poslovima direktnih ulaganja sa inostranstvom (kvartalno)
107. Istraživanje o trgovinskim kreditima i avansima - probno
108. Međunarodna investiciona pozicija (IIP)
109. Platni bilans Crne Gore
110. Spoljni dug Crne Gore
Uprava za statistiku
111. Indeksi jediničnih vrijednosti izvoza i uvoza roba
112. Spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore u fakturnoj vrijednosti - TIC
113. Spoljnotrgovinska robna razmjena Crne Gore
114. Spoljnotrgovinska robna razmjena Crne Gore prema karakteristikama preduzeća (TEC)
115. Statistika stranih filijala (spoljna) - probno
116. Statistika stranih filijala (unutrašnja)
2.5. Cijene
Uprava za statistiku
117. Bruto domaći proizvod i stvarna individualna potrošnja po stanovniku, prema standardu kupovne moći
118. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Pariteta kupovne moći: istraživanje "Građevinarstvo"
119. Formiranje elemenata potrebnih za obračun Pariteta kupovne moći: istraživanje "Potrošna dobra"
120. Harmonizovani indeks potrošačkih cijena
121. Harmonizovani indeks potrošačkih cijena u administrativnim cijenama
122. Harmonizovani indeks potrošačkih cijena u stalnim poreskim stopama - probno
123. Indeks cijena stambenih objekata - probno
124. Indeks potrošačkih cijena
3.1. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
Uprava za statistiku
125. Brojno stanje stoke i živine
126. Cijene poljoprivrednih proizvoda, repro materijala, sredstava za rad i usluga izvršenih za poljoprivredu - probno
127. Cijene zemljišta i zemljišne rente - probno
128. Istraživanje o površini, proizvodnji šumskih sortimenata, sječi, štetama, zaštiti i infrastrukturi u državnim i privatnim šumama
129. Klanje stoke i živine u klanicama
130. Morski ribolov
131. Lovstvo
132. Ostvareni prinosi kasnih usjeva, voća i grožđa

133. Ostvareni prinosi ranih usjeva
134. Otkup poljoprivrednih proizvoda od individualnih proizvođača
135. Poljoprivredni računi - probno
136. Popis poljoprivrede
137. Površine i zasadi na kraju proljetne sjetve
138. Prodaja poljoprivrednih proizvoda iz sopstvene proizvodnje poljoprivrednih preduzeća i kooperativa
139. Proizvodnja šumskih sortimenata u državnim šumama
140. Promet pesticida
141. Računi u šumarstvu - probno
142. Radna snaga, potrošnja energenata i mehanizacija u šumarstvu - probno
143. Rashodi i poljoprivredna proizvodnja gazdinstva - probno
144. Ribari i ribolovna sredstva u morskom ribarstvu
145. Ribarstvo na rijekama i jezerima
146. Statistika organske proizvodnje
147. Ulaz sirovog mlijeka i dobijeni mliječni proizvodi u mlekarama
148. Uzgoj ribe i školjaka u marikulturi
149. Uzgoj ribe u ribnjacima - akvakultura
150. Veterinarstvo
3.2. Energetika
Uprava za statistiku
151. Bilans drvnih goriva
152. Bilans električne energije
153. Bilans naftnih derivata
154. Bilans uglja
155. Cijene električne energije u domaćinstvima i industriji
156. Kratkoročna statistika električne energije
157. Kratkoročna statistika naftnih derivata - probno
158. Kratkoročna statistika uglja
3.3. Saobraćaj
Uprava za statistiku
159. Aerodromska infrastruktura i promet na aerodromima
160. Dolasci i odlasci brodova u lukama
161. Infrastruktura i promet u vazdušnom saobraćaju
162. O stali kopneni prevoz putnika
163. Poštanska i telekomunikaciona mreža
164. Poštanske i telekomunikacione usluge
165. Pretovar u lukama
166. Prevoz putnika i robe u željezničkom saobraćaju
167. Promet putnika i robe na aerodromima po parovima aerodroma
168. Putevi i mostovi
169. Registrovana drumska motorna i priključna vozila
170. Saobraćajne nezgode
171. Teretni drumski saobraćaj
172. Trgovačka mornarica
173. Vazdušni saobraćaj

174. Željeznička infrastruktura
3.4. Turizam
Uprava za statistiku
175. Dolasci i noćenja turista u kolektivnom smještaju
176. Kružna putovanja stranih brodova
177. Nautički turizam
178. Satelitski računi u turizmu (TSA) - probno
179. Turistička aktivnost stanovništva Crne Gore - probno
Uprava za statistiku i lokalne turističke organizacije (LTO)
180. Dolasci i noćenja turista u individualnom smještaju
181. Dolasci i noćenja turista, ukupno
3.5. Nauka, tehnologija i inovacije
Uprava za statistiku
182. Istraživanje o upotrebi informaciono-komunikacionih tehnologija u domaćinstvima i od strane pojedinaca
183. Istraživanje o upotrebi informaciono-komunikacionih tehnologija u preduzećima
3.5. Nauka, tehnologija i inovacije
Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija
184. Statističko istraživanje o naučno istraživačkoj djelatnosti - istraživanje i razvoj
4.1. Statistika životne sredine
Uprava za statistiku
185. Broj i kapacitet postrojenja za obradu otpada
186. Komunalni otpad
187. Korišćenje i zaštita voda od zagađivanja iz industrije
188. Računi u životnoj sredini - probno
189. Sakupljanje i obrada otpada
190. Stvoreni otpad
191. Navodnjavanje
192. Otpadne vode iz naselja
193. Snabdijevanje naselja vodom
194. Investicije za zaštitu životne sredine - probno
195. Stvoreni otpad od hrane - probno
4.2. Indikatori održivog razvoja
Uprava za statistiku
196. Indikatori održivog razvoja sa EU liste
197. Indikatori održivog razvoja sa UN liste